Рашисти у домах українців. Що стоїть за масштабними планами Кремля щодо окупованих територій

PUBLISHED 19 ЧЕРВНЯ 2026

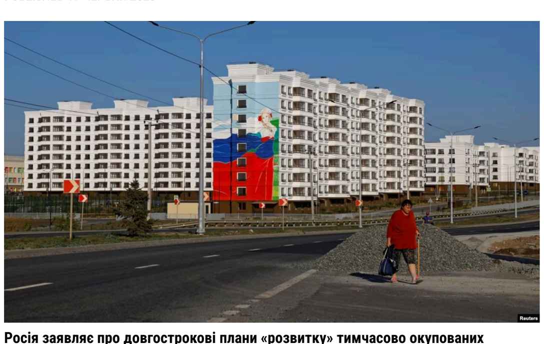

Росія заявляє про довгострокові плани «розвитку» тимчасово окупованих територій України, які подають як масштабну програму відновлення – із новим житлом, інфраструктурою та робочими місцями. Оприлюднені деталі документів передбачають, що до 2045 року на захоплені частини Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей можуть переселити близько 114 тисяч росіян. Водночас зруйновані і захоплені міста, відновлення яких потребувало б значно більших ресурсів, майже не згадуються.

Чи здатна Росія реалізувати заявлені плани та якою є мета агресора – розбирались Донбас Реалії (проєкт Радіо Свобода).

Російський «**Внешэкономбанк**» (**ВЕБ**) та **Єдиний інститут просторового планування РФ (ЄІПП РФ)** розробили 15 генеральних планів та 10 проєктів планування територій для захоплених територій Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей.

Генплани та проєкти повністю ні банк, ні Інститут не оприлюднили, лише фрагменти. Окремі деталі публікують російські медіа, зокрема, «Ведомости», посилаючись на ці документи.

Згідно з цими документами, на окупованих землях України Москва планує серед іншого:

- звести 13 млн кв м нового житла, дитячі садки та школи, медзаклади, оновити та побудувати спортивні, культурні об'єкти;
- збудувати та відремонтувати понад 3270 км автошляхів та вулиць, 430 км залізничних ліній і 19 станцій, морські причали, реконструювати 4 аеродроми.

Це нібито дозволить створити там індустріальні, агропромислові, промислові та технопарки, підприємства машинобудування, з виробництва будівельних матеріалів, об'єкти видобувної промисловості та підприємства з переробки териконів.

Заявляється також, що реалізація цих планів до 2045 року має призвести до збільшення населення в окупації майже на 114 тисяч. З них 67 тисяч «закріплені» за генпланами, і 46,7 тисячі – за проєктами.

Інформація на сайті Єдиного інституту просторового планування РФ про затвердження генпланів для частини території окупованої Донеччини

Реалістичність «розвитку» на ТОТ за цими чи подібними планами важко оцінювати, каже керівник Центру вивчення окупації **Петро Андрющенко,** адже на них впливають і тривалість війни, і економічна ситуація в самій Росії. До того ж в РФ не завжди дотримується того, що планують.

«Від початку окупації вони почали розробляти ці фантастичні проєкти, і на тому справа і закінчилась. Для прикладу щодо реалістичності цих планів: на початку 2023 року вони оприлюднили план проведення залізниці ***Маріуполь – Бердянськ – Мелітополь – Крим****. Вони щороку до нього повертаються, анонсують будівництво цієї дороги. Навіть земельні ділянки не виділено, по* ***Бердянському району*** *щонайменше. От і вся реальність. За цим планом, який був оприлюднений в 2023 році, вже б мали бігати там потяги», – наводить він приклад.*

Оприлюднені плани «розвитку» переважно стосуються територій Донбасу, окупованих у 2014 році, і тих частин **Запорізької та Херсонської областей**, які були захоплені без руйнувань. Однак окремо, приміром, окупанти раніше розробляли генплан «розвитку» Маріуполя, міст «лисичанського трикутника» (**Сіверськодонецьк, Лисичанськ та Рубіжне**) та деяких інших населених пунктів.

Такі плани часто мають на меті створювати ілюзію масштабного «відновлення», пояснюють у коментарі Донбас Реалії у **Центрі національного спротиву**:

«Маріуполь, наприклад, великою мірою зруйнований, дуже багато житлових будинків непридатні для життя. Замість цього росіяни побудували один мікрорайон і піарять його як те, що вони відбудовують Маріуполь».

Водночас нові заяви інколи йдуть врозріз із попередніми стосовно «відбудови», каже Петро Андрющенко, і за ними можна відслідковувати дотримання окупантами своїх обіцянок. Зокрема, він нагадує, що у 2023 році повідомлялося, ніби на місці «Азовсталі» збудують технопарк.

«Азовсталь» – має бути якась асоціація, якийсь інвестпарк, бізнеспарк, ще щось таке. А згідно з цим планом, який вони оприлюднюють, там просто дорога, яка буде через цю «Азовсталь» скорочувати рух для транзитного транспорту», – каже він.

Завод «Азовсталь» в окупованому Маріуполі, 20 травня 2024 року

Вщент зруйновані населені пункти, такі як **Авдіївка, Бахмут, Вугледар, Мар'їнка, Курахове, Попасна,** в оприлюднені агресором генплани та проєкти не включені. Однак, призначена Росією адміністрація окупованої частини Донецької області стверджує, що планувати і розробляти плани відновлення деяких зруйнованих міст все ж збираються.

Наприклад, за генплани Курахового, Бахмута та Великої Новосілки нібито візьмуться вже цього року.

В Єдиному інституті просторового планування РФ заявили про намір відновити в Бахмуті завод шампанських вин та соляні шахти, а в Кураховому – ТЕС. Крім того, також збільшити видобуток вапняку в **Докучаєвську** та відремонтувати мости у Великій Новосілці.

Вулиця зруйнованої російськими військами Попасної, грудень 2025 року

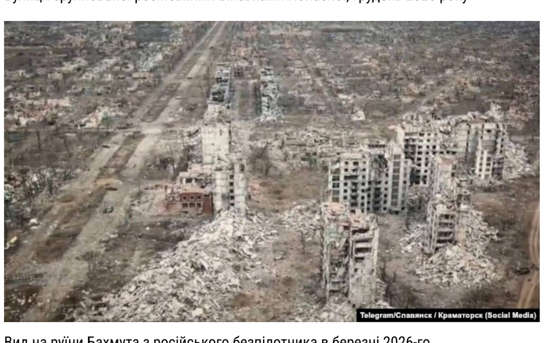

Вид на руїни Бахмута з російського безпілотника в березні 2026-го

Є у планах і **Донецький аеропорт**, що лежить в руїнах із січня 2015-го. Про перспективу його відновлення неодноразово заявляв призначений Росією керувати окупованою Донеччиною Денис Пушилін.

Донедавна злітну смугу аеропорту країна-агресор використовувала для запуску «шахедів». Представник окупаційної адміністрації Андрій Чертков заявив, що рішення про відновлення зруйнованих міст ухвалюватиме Москва. Вони ж зі свого боку повинні надати базу для ухвалення таких рішень.

Водночас в Росії визнають, що для запланованого «розвитку» потрібно вирішити, зокрема, проблему дефіциту водних ресурсів на окупованих територіях. Однак не пояснюють, як і коли це може бути зроблено.

Яку мету переслідують ці плани?

Окуповані території за дорученням очільника РФ Володимира Путіна визначені в Росії пріоритетними для розвитку, зазначає **Вадим Черниш,** голова Керівної ради Центру безпекових досліджень СЕНСС.

Тому, продовжує він, «Внешэкономбанк» – державна корпорація з розвитку – отримала завдання і бюджет для створення планів інтеграції захоплених земель. Самі ж генплани та проєкти можуть бути підставою для виділення фінансування, однак це не означає, що вони будуть втілені.

«Вони (ВЕБ та ЄІПП РФ) виконали свою паперову роботу, скажімо так. Це абсолютно не означає, що так буде зроблено, як вони в планах розписали. Але демонстрація відбувається така… План ВЕБ РФ нічого, в принципі, не означає для виділення грошей (на втілення планів – ред.). Тобто гроші щоразу треба буде шукати у бюджеті», – пояснює він в ефірі Радіо Донбас Реалії.

За цими планами та їхніми презентаціями в Росії передусім звітують про «інтеграцію» окупованих територій та про так зване «відновлення», каже керівник Центру вивчення окупації Петро Андрющенко.

«На підставі цього Марат Хуснуллін (віцепрем'єр РФ, відповідальний за інтеграцію окупованих територій – ред.) йде до Путіна і каже: дивіться, яка краса, ось що ми там зробили, зробимо, що плануємо зробити. І на папірцях, і на презентаціях все це йому показує», – пояснює він.

Інформація на сайті Єдиного інституту просторового планування РФ про розробку автомобільного маршруту на окупованих територіях України

З одного боку, генплани та проєкти мають на меті прив'язати окуповані території до Росії логістично та інтегрувати їх в законодавче поле, з іншого, продемонструвати зацікавленість РФ в цих територіях, вважають у Центрі нацспротиву.

«Російська Федерація планує на 20-30 років вперед, і вони щиро вважають, вірять, що вони назавжди на окупованих територіях. Їхні плани якраз для того, щоб закріпити цю окупацію як постійну», – кажуть там.

Оприлюднення планів може мати бути і інформаційною операцією, спрямовану проти України, додають у Центрі нацпростиву:

«Щоб показувати, що вони відбудовують окуповані території, що туди люди переселяються і повертаються, що вони хочуть там жити, що вони росіяни, підтримують Росію. І таким чином знижувати віру в те, що ці території колись можуть бути звільнені, що Україна зможе їх колись деокупувати».

Переселення як інструмент окупації

Оприлюднені генплани за задумом їхніх розробників мають залучити на окуповані території близько **114 тисяч нових мешканців** – це, приміром, населення Сіверськодонецька на початку 2022 року.

Однак це дуже мало, щоб замістити втрати людей на окупованих територіях, а ставленики Кремля в окупації постійно завищують реальні показники населення, каже Петро Андрющенко.

«У них виходить, що на сьогоднішній день в Донецькій області, наприклад, проживає понад 2 мільйони людей. І тому вони беруть те, що вони набрехали на сьогодні, плюс додають те, що є в планах, і в них виходить плюс 114 тисяч. Якщо брати реальні цифри, то це означає, що для того, щоб досягнути цих показників, їм треба додати не 100 тисяч, а мільйон», – пояснює він.

У березні Петро Андрющенко розповів в ефірі Еспресо, що за максимальними оцінками, на окупованій території Донеччини мешкають загалом 1 млн 100 тис. людей.

За даними Головного управління розвідки Міністерства оборони України, наведеними у матеріалі ZN.UA від 25 жовтня минулого року, у 2025 році на окупованій частині Луганської області жили 900 тис. осіб, на окупованій частині Донецької – 1,2 мільйона.

Демонструючи плани на «розвиток» захоплених територій, Росія також прагне втримати там місцеве населення, припускає Вадим Черниш.

«Їм потрібно показати своїй громадськості та людям, які залишилися на окупованій території, що ви нікуди не їдьте, там буде місто-сад за 10 років», – вважає він. Разом із тим стратегічно Росія прагне переселяти на тимчасово окуповані території своє населення. І демонстрація «турботи» про «нові регіони», може стимулювати переїзд.

«Вони через переселення людей хочуть змінити і етнічно склад населення на окупованих територіях, і соціально, і таким чином ще більше прив'язати ці території до себе», – кажуть у Центрі національного спротиву.

Хоча стимулів росіянам, які не бачать проблеми в переїзді на захоплені українські землі, від Кремля і так не бракує. Громадяни Росії їдуть працювати на будівництві, також є численні спеціальні програми для вчителів та лікарів.

Всі варіанти передбачають вищі, ніж у Росії, заробітки, а часто – житло. І це те, заради чого росіяни найчастіше переїжджають в окупацію, кажуть у Центрі нацспротиву.

Жителі окупованого Мелітополя в листопаді 2022 року

Петро Андрющенко називає два міста, куди їде найбільша кількість росіян – це **Маріуполь і Луганськ**. Там найбільше будують іпотечного житла, до того ж зі значно нижчими відсотками, ніж у самій Росії. І саме це наразі дає приток населення з РФ.

> *В Маріуполі має з'явитися станом на 2027 рік в середньому плюс від 35 до 50 тисяч населення*
> Петро Андрющенко

«Цього року був оприлюднений план інвестиційних проєктів по місту Маріуполь. Я маю на увазі іпотечне будівництво, от в Маріуполі має з'явитися станом на 2027 рік в середньому плюс від 35 до 50 тисяч населення», – пояснює він. Переселенням своїх громадян Росія сподівається і забезпечити контроль настроїв на окупованих територіях України, вважає Вадим Черниш.

«Тобто саджають найактивніших, тих, хто чинить опір. Тих, хто пасивно чинить опір або незадоволений, витісняють з місць. Це називається примусове переміщення. Таким чином зменшується частка нелояльного населення. І привозять лояльне», – пояснює він.

Окрім переселення своїх громадян, Росія намагається повернути на окуповані території українців, що звідти виїхали. Один із найбільш поширених методів – конфіскація житла, яке окупаційна адміністрація оголошує нібито «безхазяйним». Зберегти нерухомість можна, лише якщо приїхати особисто та переоформити документи на російські. Принаймні, так стверджують окупанти.

Правозахисники застерігають: **їхати в окупацію не варто, адже ніхто не може гарантувати безпеку**. З 2023 року для українців єдиним варіантом дістатися на окуповані території є шлях через московський аеропорт «Шереметьєво». Там відбувається жорстка «фільтрація» на предмет підтримки України в контексті російської збройної агресії. **Що робити, якщо житло в окупації визнали «безхазяйним» – інструкція на основі порад правозахисників та юристів тут**

Крім того, віднедавна у РФ спростили процедуру отримання російського громадянства для людей, що до 2022 року проживали на окупованій території, зазначає Петро Андрющенко:

«Мільйон не мільйон, але приріст може бути нормальний, якщо добре це підсвічувати. А якщо буде зупинка війни, заморозка конфлікту, то ви ж розумієте, яка кількість людей «ломанеться» додому».

Кремль вкладається туди, де бачить вигоду

З 2024 по 2026 роки російська влада вже виділила на інфраструктуру окупованих Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей України близько 11,8 млрд доларів, йдеться у розслідуванні агентства Reuters. І це майже втричі більше, ніж сумарно було виділено 20 регіонам Росії в рамках подібних проєктів.

Також Росія через державні аукціони розпродає природні ресурси на ТОТ України. Загалом, за даними Reuters, Москва виставляє на онлайн-торги десятки активів на окупованих територіях – від шахт та кар'єрів до сільгоспугідь.

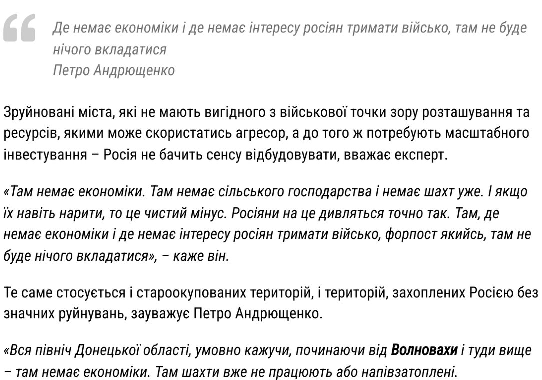

Вид на порт в Маріуполі у березні 2024 року

Росія діє прагматично, вважає Петро Андрющенко, і вкладається туди, де бачить економічну – або військову – доцільність. Приміром, крім пропагандистської мети, Москва бачить доцільність вкладатися у Маріуполь – місто на шляху до Криму, яке має порт і дає можливість контролювати узбережжя Азовського моря.

> *Де немає економіки і де немає інтересу росіян тримати військо, там не буде нічого вкладатися*
> Петро Андрющенко

Зруйновані міста, які не мають вигідного з військової точки зору розташування та ресурсів, якими може скористатись агресор, а до того ж потребують масштабного інвестування – Росія не бачить сенсу відбудовувати, вважає експерт.

«Там немає економіки. Там немає сільського господарства і немає шахт уже. І якщо їх навіть нарити, то це чистий мінус. Росіяни на це дивляться точно так. Там, де немає економіки і де немає інтересу росіян тримати військо, форпост якийсь, там не буде нічого вкладатися», – каже він.

Те саме стосується і староокупованих територій, і територій, захоплених Росією без значних руйнувань, зауважує Петро Андрющенко.

«Вся північ Донецької області, умовно кажучи, починаючи від ***Волновахи*** *і туди вище – там немає економіки. Там шахти вже не працюють або напівзатоплені. Металургійне виробництво через це не запуститься, а крім того, вони його розікрали. І от чим має годуватися мільйон людей в Донецьку, наприклад? Вони ж мають десь працювати, щось виробляти. А цього нічого немає. А туди далі в Луганську область взагалі біда», – пояснює він.*

Попри гучні заяви про інфраструктуру, інвестиції й заселення окупованих територій, до реалізації цих планів співрозмовники Донбас Реалії ставляться скептично. Водночас вони вказують, що ці плани вказують на стратегічний намір Кремля закріпити контроль над захопленими українськими землями – зокрема, через зміну демографічного складу та розбудову економічних зв'язків із Росією.

Авторка: Наталя Недєлько

Джерело: Донбас.Реалії

Like
Tweet

Новини партнерів

Реклама

"До неї все одно не дійшло": Полякову...

ФІФА йде назустріч Тухелю: тренеру...

Влад Яма, який втік з України, цинічно...

Сестра Данилка звернулася до поліції'...

Забутий і в тиші: шокуючий вигляд могили...

Сумна звістка про Мар'яну Безуглу...

Tags: воєнні злочини РФ, окупаційний режим, русский фашизм